

2012-002
117653

30.5.2014 /HH

Innovaatioitupankki

LOPPURAPORTTI 2012-2014

Kuvaus hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista.

1. Kuvaus hankkeen tavoitteista

Innovaatioitupankki hankkeen tavoitteena oli synnyttää Etelä-Karjalaan merkittäviä uusiutuvaan energiaa ja tehokkaaseen energian käyttöön perustuvia "spin off" – yrityksiä. Innovaatioitupankki tavoitteena oli toimia uuden yritystoiminnan synnyttäjänä. Lisäksi maakunnassa on jo entuudestaan yrityskantaa, joka mahdollistaa maakunnan kehittymisen niiden kestävä kehityksen mukaisten näkemysten suuntaan, joita tämän hetken valossa pidetään oikeina. Yhtenä hankkeen tavoitteena oli lisätä Yliopistojen ja yritysmaailman vuorovaikutusta, minkä seurauksena: saadaan oikeaa liiketoimintaa ja saadaan oikeaa liiketoimintalähtöistä tutkimustoimintaa. Hankkeessa keskityttiin ideoihin innovaatioihin erityisesti vihreään teknologian alueelta. Hankkeen toiminta-alueeksi oli määritelty Lappeenrannan teknillinen yliopisto (myöhemmin LUT)/Saimaan ammattikorkeakoulu (myöhemmin Saimia).

Hankkeelle kirjatut määrälliset tavoitteet (vuosille 2012-2013) olivat: uusia pysyviä työpaikkoja 7kpl, uudet tutkimushankkeet 2kpl, innovaatiot 6kpl ja syntyvät uudet yritykset 2kpl.

2. Kuvaus hankkeen aikana toteutetuista toimenpiteistä

Innovaatioitupankki –hankkeessa luotiin yritys- ja tutkimusyhteyksiä ja tehtiin tunnetuksi OSKE-toimintaa innovaatioiden tukijana. Yhteydet oman alueen sekä lähialueiden toimijoihin ovat tiivistyneet hankkeen aikana. Verkostojen kautta hankkeessa on hahmoteltu keksintöjen tämänhetkisiä etenemispolkuja eri tahoilla ja yritysten tarpeita.

Oppilaitosyhteistyötä tehtiin Lappeenrannan teknillisellä yliopistolla ja Saimaan ammattikorkeakoululla. Yhteistyötä tehtiin oppilaitosten omien keksintöjen poluista vastaavien organisaatioiden kanssa. Myös oppilaitosten innovaatioista vastaavia rehtoreita tavattiin. Molempia oppilaitoksia velvoittaa "Laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin" (19.5.2006/369). Tätä lakia sovelletaan Suomalaisten korkeakoulujen palveluksessa olevien henkilöiden palvelussuhteessaan tekemiin, Suomessa patentilla suojattavissa oleviin keksintöihin. Laissa määritellään avoimen- ja sopimustutkimuksen määritelmät ja tilanteet, jolloin korkeakoululla on oikeus ottaa oikeudet sopimustutkimuksessa syntyviin keksintöihin. Lain mukaan keksinnön tekijällä on oikeus tulla tunnustetuksi keksijänä.

Saimialla on ollut käytössään vuoden 2013 loppuun asti Keksintösäätiön Tuoteväylä –palvelu. Tuoteväylän kautta he pystyivät tukemaan keksintöjä (myös rahallisesti), joiden IPR –oikeudet (Intellectual property rights, aineettomat oikeudet) olivat keksijällä itsellään. Tästä johtuen Innovaatioitupankki -projektin tuoma apu ei ollut akuuttia heille. LUT:n Teknologia ja Innovaatiopalvelut käsittelevät kaikki yliopistolla tehtävät keksintöilmoitukset. Yliopisto jatkojalostaa vain keksintöjä joiden oikeudet ovat yliopistolla. Keksinnöt, joiden IPR -oikeudet keksijä itse omistaa, ovat keksijän itsensä vastuulla viedä eteenpäin. Nämä ideat ja keksijät olivat yliopistolla hankkeen pääkohderyhmää.

Puhuttaessa keksinnöstä ja sen keksijästä, ollaan aina hyvin sensitiivisten asioiden kanssa tekemisissä. Keksintö on olemassa olevan ongelman tai tarpeen uusi tai yllättävä ratkaisu, joka on sovellettavissa käytäntöön. Kun henkilö tai henkilöt tekevät keksinnön, on aina pohdittava kohdistuuko keksintöön jonkinasteista suojattavuutta. Keksintöön kuuluu aina kysymys immateriaalioikeuksista ja niiden suojaamisesta (patentti, hyödyllisyysmalli, tavaramerkki, jne.). Keksinnön pohjalta voidaan rakentaa liiketoimintaa ja tuoda vaurautta keksijälle. Näistä syistä, keksintöjä ei voi mistään "hakea", vaan keksijän pitää itse aktiivisesti tuoda esiin halukkuutensa saada apua keksinnölleen. Haasteena projektille oli tutkijoiden varautuneisuus tuoda ideoitansa esiin. Luottamuksen saavuttamiseen menee aikaa.

Hankkeessa määriteltiin innovaatioiden käsittelyprosessi ideoille, jotka keksijä itse omistaa. Keksijöiden IPR-oikeuksien suojaamiseksi laadittiin salassapitosopimukset yhdessä lakimiesten

kanssa. Hankkeen puitteissa tehtiin InnoDatabase –ohjelmistoon oma innovaatioiden käsittelyyn soveltuva ohjelmisto-osa, ”Innovaatioitupankki”. InnoDatabase –ohjelmisto on Wirma Lappeenrannan hallinnoima ideoiden sähköinen käsittelyohjelmisto.

Hankkeen puitteissa projektipäällikkö kartoitti eri alueiden toimintamalleja innovaatioiden kaupallistamiseen liittyen (esim. Joensuu). Jokaisella alueella on oma malli ja toimijat keksintöjen kaupallistamisen edistämiseksi. Oppilaitokset ja erilaiset alueiden kehitysyhtiöt ovat pääasiallisia toimijoita keksintöihin liittyen. Alueilta haettiin hyviä käytäntöjä ja testattuja toimintamalleja. Yksi tällainen oli hankkeen kautta Lappeenrannan seudulle tuotu ”Ideaprässi”-työkalu, joka on kehitetty Seinäjoen kehitysyhtiössä Frami Oy:ssä osana Osaamiskeskusohjelmaa. Ideaprässissä arvioidaan liike-, tuote- tai muita ideoita jo ennen kuin niitä tuodaan markkinoille. Työkalulla on tarkoitus löytää liikeidean ongelmakohtia ja yritys aloittaa niiden käsittelyn jo ennen markkinoille tuloa.

Hankkeessa toteutettiin yhteistyössä LUT:n Teknologia- ja innovaatiopalveluiden kanssa ”Keksintöjen polut” –tilaisuuksia. Näissä tilaisuuksissa käytiin läpi keksintöjen eri kaupallistamisvaihtoehtoja ideasta tuotteeksi. Hankkeen projektipäällikkö osallistui myös yliopiston sisäiseen Tutkimuksesta liiketoimintaa -hankkeiden arviointiprosessiin vuosina 2013 ja 2014.

Hankkeen puitteissa järjestettiin kaksi (2) aineettomiin oikeuksiin liittyvää seminaaria IPR-asioista ja patentoinnista LUT:n ja Saimian henkilökunnalle tammi- ja helmikuussa 2014. Näissä seminaareissa kouluttajina toimivat ulkopuoliset patenttiasiamiehet. Seminaareissa käsiteltiin teollisuus oikeuksia, patentointia, uutuustutkimusta, korkeakoulukeksintölakia ja yrityksen IPR-strategiaa. Palaute tilaisuuksista oli hyvää ja aihetta pidettiin tärkeänä. Monelle IPR-asiat olivat vieraita ja kysymyksiä luennoitsijoille esitettiin paljon. IPR-asiat on nostettu esiin myös StartUpMill:n järjestämissä valmennuksissa tulevaisuudessa.

Projektipäällikkö on osallistunut hankkeen aikana keksintöjen kaupallistamiseen liittyviin koulutuksiin ja tapahtumiin sekä vihreän teknologian merkittävimmille messuille.

3. Hankkeen henkilöstö, organisaatio ja keskeiset yhteistyötahot

Raportointikaudella hankkeen resurssit ovat olleet 6.8.2012 – 28.2.2013: projektipäällikkö 100%, 1.3.2013 – 31.1.2014 projektipäällikkö 50%, 1.2. – 31.3.2014 projektipäällikkö 70%. Projektipäällikkönä hankkeessa on toiminut Hanna Huppunen.

4. Toteutunut rahoitus ja kustannukset

Hankkeen kustannukset näkyvät taulukosta 1.

Taulukko 1. Toteutuneet kustannukset 1.8.2012 – 31.3.2014

	Kaikki yhteensä 1.8.2012 - 31.3.2014	B1.8.12 - 31.3.14	% B1.8.12 - 31.3.14	Jäljellä
Aineet, tarvikkeet, toimistokulut	1 225,68	3 000,00	40,86 %	1 774,32
Palkat ja henkilöstökulut	82 207,08	99 000,00	83,04 %	16 792,92
Matkakulut	4 569,54	7 000,00	65,28 %	2 430,46
Vuokrat	7 348,62	7 500,00	97,98 %	151,38
Ostopalvelut	19 041,85	20 000,00	95,21 %	958,15
Muut menot	156,65	500,00	31,33 %	343,35
Yhteensä	114 549,42	137 000,00	83,61 %	22 450,58

Hankkeen rahoituksesta 50% on Etelä-Karjalan Liiton myöntämää Maakunnan kehittämisrahaa ja 50% Kaakkois-Suomen Osaamiskeskusten kuntarahaa (mukana rahoittamassa kunnat: Imatra, Lappeenranta ja Savonlinna).

Hankkeen määrällisten tavoitteiden toteumat, tulokset ja vaikuttavuus

Hankkeen määrällisiin tavoitteisiin ei päästy. Hankkeella tuettiin henkilöitä omista pyrkimyksissään viedä ideoita eteenpäin, perustaa yrityksiä ja luoda työpaikkoja alueelle, mutta hankkeen toimesta määrällisiä tavoitteita ei saavutettu (uusia pysyviä työpaikkoja Okpl, uudet tutkimushankkeet Okpl, innovaatiot Okpl ja syntyvät uudet yritykset Okpl).

Hanke on keskittynyt ideoihin ja innovaatioihin vihreän teknologian alueella. Hankkeen toteuttamisen aikaan sähkön markkinahinta on ollut alhainen ja maailmantaloutta on koetellut lama. Nämä tekijät ovat omalta osaltaan myös vaikuttaneet vihreiden teknologioiden eteenpäin viemiseen. Tämä siksi, koska osaamispohjaiset ja voimakkaasti tekniikkaan nojaavat ideat ja innovaatiot ovat vahvasti pääomaintensiivisiä ja kansainvälisille markkinoille tähtääviä.

Hanke on toimiessaan luonut tiiviimpää yhteistyömallia alueen oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa. Hankkeella on pohjustettu koko maakuntaa koskevaa StartUp Mill aktivointi-kehitysohjelmanjalostamo projektia, joka vahvistaa maakunnallisesti uusien yritysten syntyä ja vauhdittaa olemassa olevia yrityksiä. Innovaatioitupankki-hankkeen prosessimallia tullaan hyödyntämään ja käyttämään tulevaisuudessa Startup Mill:n toiminnassa. StartUp Mill jatkaa täten Innovaatioitupankki hankkeen työtä vielä laajemmalla rintamalla.

Kun ideoiden arviointi- ja tukiprosessit saadaan toimiviksi ja jatkuviksi käytännöiksi poikivat ne pitkällä aikavälillä myös liiketoimintaa ja lisää työpaikkoja koko maakunnan alueelle.

5. Hankkeesta tiedottaminen

Hanke on ollut esillä erilaisissa julkaisuissa ja tilaisuuksissa: KOSKEN Onni -lehti (Kaakkois-Suomen Osaamiskeskuksen tiedotuslehti), Wirma Lappeenrannan Uutiskirje, Innovaatioverkoston Onni 2012-lehdessä, LUT:n "Keksintöjen polut" -tilaisuuksissa, "Tieteiden yö" -tapahtuma LUT 2012, keksijöiden tapaamiset ja alueiden yhteyshenkilöiden tapaamisissa. Viestintä Saimialla on tapahtunut innovaatioista vastaavien henkilöiden kautta.

6. Kuvaus kilpailuttamismenettelyistä

Hankkeessa toteutettavat palveluostot kilpailutettiin julkisten hankintojen sääntöjen mukaan. Osa hankinnoista on toteutettu soveltuvin osin Lappeenrannan kaupungin kilpailuttamien puitesopimusten mukaan. Hankkeessa tehty ohjelmistohankinta toteutettiin suorahankintana. Ohjelmistohankinnassa hankittiin ohjelman osa jo käytössä olevaan järjestelmään innovaatioiden käsittelyyn liittyen. Tällä saavutettiin kustannussäästöjä ja voitiin hyödyntää yhtiössä jo olevaa ohjelmiston käyttöosaamista. Rahoittajaa konsultoitii ohjelmistohankinnan osalta.

7. Toiminta hankkeen päättymisen jälkeen

Innovaatioitupankin pohjustama toiminta tulee jatkumaan maakunnallisesti StartUp Mill palvelujen toimesta. StartUp Mill palvelu käynnistyi maakunnassa 2014 vuoden alussa. StartUpMill on Wirma Lappeenrannan, Imatran Seudun Kehitysyhtiön ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston yhteinen palvelu, jolla autetaan osaamispohjaista yritystoimintaa alkuun, kasvuun ja maailmalle. Palvelun tavoitteena on luoda uusia työpaikkoja seudulle, rikastuttaa alueen elinkeinoelämää, sekä kasvattaa Etelä-Karjalan kilpailukykyä. StartUpMillin kohderyhmään kuuluvat yrittäjiksi aikovat, toimivat yritykset ja innovaattorit.

Innovaatioitupankin aikana rakennettu yhteistyöverkosto ja toimintamallit jatkavat toimintaansa StartUp Mill:n osana. Potentiaalisia osaamispohjaisia yritysideoita ja niiden yrittäjiä pyritään löytämään, tukemaan ja ideoita jalostamaan uusien työpaikkojen saamiseksi alueelle. Yhteistyöhenki eri toimijoiden kesken on hyvä ja usko hyvien tulosten saavuttamiseen on vahva. Keksintöjen ja ideoiden kaupallistamispolku on pitkä. Jokaista yhtiä liikkeelle lähtevää yritysideaa kohti tarvitaan 100 epäonnistunutta. Tuloksia työstä voidaan odottaa realistisesti vasta vuosien kuluttua. Työ on kuitenkin tärkeää ja tukea, kannustusta ja vahvistusta aloittavat yrittäjät todella tarvitsevat.

8. Lisätietoja

Hanna Huppunen, hanna.huppunen@wirma.fi, 040 652 7389